

ליל שבת קודש פרשת בהעלותך ה'תש"ם

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק', המדבר מהשגות הצדיקים, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, הנה הצדיקים אשר בכל דור ודור פלם קדושים ובתוכם ה', ומדוע אָנוּ רואין בחוש הראות, שיש בהם צדיקים אשר מזגם וטבעם טובה מאד, וטובים המה לכל, ויש אשר הוא צדיק אמת, ואין מזגו וטבעו נוחה עם המון עם, ולפעמים נראה ממנו פעם וקפידה, הנה ידוע שפל צדקת הצדיקים הוא לוקח מאור התורה, פי היא המורה דרך, וממנה לקחה צדקתו, והנה הצדיק אשר השיג מאור גדול ממאור התורה, ומעשיו גם פן בשוים לפי השגתו בתורה, אזי צדקתו ותורתו שניהם מתישבים בשובה ונחת, לפיכך דעתו נוחה עם הבריות, והצדיק אשר אור חכמת התורה שהשיג גדלה מאד ממעשיו, אזי התורה מרתחת בו האש הקדושה של התורה, ואי אפשר שתהא דעתו נוחה עם הבריות, ומעורבת עם המון עם כמו הצדיק הנ"ל, וזה שאמר רבותינו, זכרונם לברכה (תענית ד): 'האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא דקא מרתחא בה, לפי שגדלה תורתו מאד פנ"ל, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה את זה רואים בחוש, שיש צדיקים קדושים אשר יכולים להוריד את עצמם לכל הבריות, ויש להם סבלנות עצומה לכל אחד ואחד כפי ענינו, וממש מוכנים להקריב מזמנם ומעבודתם לעזור לכל העולם כולו, וזה כל רצונם וכיסופם, וכמובא בזוהר על משה רבינו עליו השלום, שכל כיסופו ורצונו היה שכל אחד מישראל יהיה לו אותו השגה באלקותו יתברך, כמו שיש לו, אבל יש צדיקים אחרים, שהם באמת צדיקים גדולים מאד, אבל אין להם הסבלנות והאריכת אפים להוריד עצמם אל הבריות, ויותר נוח להם להיות סגורים בביתם ובחדרם, ולא לעסוק עם אף אחד, ומה שמוכרח להם להתעסק עם אחרים, הם עושים בתכלית הקיצור, וחוזרים לעבודתם, ומאין נמשך שני ההנהגות אלו בין הצדיקים? ומגלה לנו רביז"ל כאן, שהוא כפי השתלמות מעשה הצדיקים לערך השגתם הגבוהה, כי אלו הצדיקים שהם במעלה עליונה מאד, והם משתווים במעשיהם הטובים כפי ערך השגתם, אצל שורה יישוב הדעת נפלא, וסבלנות

עצומה לכל הבריות כולם, והם מוכנים למסור נפשם לקרב הכי רחוק והכי פחות מישראל אליו יתברך, אבל אלו הצדיקים שהשיגו מאור גדול בתורה, אבל עדיין אין מעשיהם שווה לאותו ערך של השגתם, אזי התורה מרתחת בתוכם, וגורם שאין להם סבלנות לכל הבריות, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ד') האי צורבא דרבנן דרתח, אורייתא דקא מרתחת ביה, תלמיד חכם שרואים אצלו כעם וקפידות, זהו התורה שמרתחת בקרבו, כי עדיין לא זכה להרים ערך מעשיו לפי האור שזכה להשיג בתורה, ולכן התורה רותחת בקרבו, אבל מיד שאדם זוכה להרים את מעשיו לפי ערך השגתו, אזי נכנס בו סבלנות עצומה, ויש לו כח להרים ולהגביה כל הבריות כולם אליו יתברך.

וזהו ביאור דברי המשנה (אבות ג' משנה י'), כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו, אין רוח המקום נוחה ממנו, ולכאורה קשה, הרי אנחנו רואים הרבה צדיקים קדושים, שאין הבריות נוחים מהם, ורודפים אותם בכל מיני רדיפות, ומבזים אותם בכל מיני בזיונות, כמו שראו במשך כל הדורות, שעל כל הצדיקים הגדולים היה מחלוקת ובזיונות עצומות, ואם כן, איך התנא קובע "כל שאין הבריות נוחה הימנו אזי אין רוח המקום נוחה הימנו", הרי על כל הצדיקים יש מחלוקת ומריבות עצומות? אלא כוונת התנא הוא "כל שרוח הבריות נוחה הימנו" היינו "הימנו", מהצדיק בעצמו, שרוחו נוחה עם כל הבריות, ויש לו סבלנות ואריכות אפים בשביל כולם, אזי תדעו שרוח המקום נוחה הימנו, כי הוא הולך בדרכיו יתברך, המחיה ומהווה ומקיים את כל הבריאה, אף על פי שיש מכעיסים אותו, ועושים נגד רצונו, אף על פי כן יש לו סבלנות לכולם, וכן הצדיק שהולך בדרך כזה, שרוח הבריות נוחה "הימנו", והוא סובל את כולם, אזי בוודאי רוח המקום נוחה הימנו, ודו"ק היטיב.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו עבודת הצדיקים הקדושים שבכל דור ודור, שמלבישים את עצמם בכל מיני לבושים פשוטים, ומורידים עצמם אל כל מיני קטנות והנהגות פשוטות, כדי להכניס בהמון עם ידיעת אמתת מציאותו יתברך, ושיזכו לאהבת התורה ויראת שמים, וזהו אצלם עבודה קדושה ונפלאה מאד, כי מצד אחד צדיקים אלו דבוקים באור אין סוף ברוך הוא בתכלית הדביקות, והם משיגים בכל פעם השגות חדשות באור אלקותו יתברך, ומצד שני הם יכולים להיות פושט צורה ולובש צורה, ולהתנהג בתכלית התמימות והפשיטות, עד שלא יכירו עליהם שום דבר כלל, וכעין שאמר רביז"ל, "מי שמכיר אותי יעיד שאין בי שום תנועה של צדיק מפורסם כלל", כי הצדיקים יודעים דרכים נפלאים איך להתנהג בתכלית התמימות

והפשיטות, ולהסתיר את אורם הגדולה, ועל ידי זה זוכים לקרב המון נפשות רבות אליו יתברך, ולכן אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיקים קדושים כאלו, וליהנות מנועם זיו קדושתם, כי אז יזכה על ידם לכל טוב אמיתי ונצחי בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי מצינו בפרשת השבוע איך שדיברו מרים ואהרן על התנהגותו של משה רבינו, וכמו שכתוב (במדבר י"ב) ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח כי אשה כושית לקח, ואחר כך מעידה התורה הקדושה, והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ויש להבין מהו הקשר והסמיכות זה לזה, שהתורה מעידה דייקא כאן אחר שדברו מרים ואהרן, על העניויות והשפלות של משה רבינו? אבל על פי דברי רבינו"ל מובן הענין מאד, כי הם דיברו על משה, כי לא הבינו את ההתנהגות של משה רבינו, איך יכול להוריד עצמו אל כל האנשים הכי ירודים והכי פשוטים, ולקרב אותם אל השם יתברך, עד שהיה יכול לקחת גם אשה כושית, המרמוז על האנשים הפשוטים שבישראל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים ס"ו ז') כשישראל חוטאין הקדוש ברוך הוא קורא אותם כושים, שנאמר (עמוס ט') הלא כבני כושיים אתם לי, כי לא הבינו את עוצם מדריגת משה רבינו עליו השלום, שהיה בבחינת (שמות י"ט) מן ההר אל העם, שלא היה פונה לעסקיו כלל, רק כל כיסופו ורצונו היה להעלות כל הבריות אליו יתברך, ואצל משה רבינו היה מעשיו הטובים שוה לאותו ערך של השגתו הגבוהה, ולכן היה נוח עם כל הבריות כולם, ולכן תיכף ומיד מעידה התורה הקדושה, והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר כל פני האדמה, ופירש"י שפל וסבלן, כי דייקא על ידי שהיה משה רבינו שפל וסבלן, היה יכול להוריד עצמו אל כל נשמות ישראל בלי יוצא מן הכלל, ולקרב את כולם אל עבודתו יתברך, והשם יתברך יזכינו להתקרב אל צדיקים אמיתיים שיש להם הכח להעלות אותנו אל שרשינו, ולדבקינו בו יתברך, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת בהעלותך ה'תש"ם

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביו"ל במעשה מהבנים שנחלפו דף רצ"א עיין שם.

וזה (הינו בן המלך האמת שהוא האדם של הבהמות) היה משמש עם עבדו הנ"ל פכל אשר היה צריך, וחרה להעבד מאד, על אשר נמפר לעבד בשביל שעה אחת שהיה צריך לחם לאכל, פי עתה יש להם מה לאכל, ורק בשביל שעה אחת-יהיה עבד עולם, והיה מתאנח וגונח: איך באתי למדה פזו, להיות עבד, שאל לו: (הינו בן המלך האמת שהוא האדון שלו שאל אותו) ובאיזה גדלה היית, שאתה מתאנח על שבאת למדה זו? השיב לו וספר לו, איך שהוא היה מלך, והיו מרננים עליו שנחלף וכו' פנ"ל (פי באמת זה האדם של הסוס-הוא הוא המלך הנ"ל אשר באמת הוא בן השפחה פנ"ל), וגרש את חברו פנ"ל, ופעם אחת בא על דעתו שלא טוב עשה ונתחרט וכו' והיו באים עליו חרטות תמיד על המעשה הרעה והעולה הגדולה שעשה נגד חברו, פעם אחת חלם לו, שהתקון שלו הוא, שישליך את המלוכה, וילך למקום שעיניו ישאו אותו, ובזה יתקן חטאו, ולא רצה לעשות פזאת, אך היו מבלבלין אותו תמיד חלומות הללו, שיעשה פנ"ל, עד שנגמר בדעתו, שיעשה כך, והשליך את המלוכה, והלך באשר הלך, עד שבא לכאן, ועתה יהיה עבד, וזה שמע את כל זה ושנתק (הינו זה הבן מלך האמת, שהוא האדם של הבהמות, שמע כל זה שספר לו האדם של הסוס, שהוא עכשו עבדו ושנתק) ואמר: אראה ואתישוב איך לנהג עם זה.

בלילה בא האדם היער הנ"ל ונתן להם לאכל ולשתות, ולנו שם לפנות בקר שמעו קול החוכא הגדולה מאד פנ"ל, עד שפל האילנות היו רועשים ומזדעזעים פנ"ל, והסיתו (הינו העבד הסית את בן המלך האמת, שהוא אדונו), לשאל את אדם היער מה זאת, ושאלו: מה קול החוכא הגדולה הזאת סמוך לבקר? השיב לו: זהו חוכא, שהיום שוחק מן הלילה, שהלילה שואלת את היום: מדוע פשאתה בא, אין לי שם? ואזי היום שוחק, ועושה חוכא גדולה, ואחר-כך נעשה יום; וזהו קול החוכא הנ"ל ונפלא בעיניו, פי זהו ענין פלא, שהיום שוחק מן הלילה.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשיך לספר, וזה (הינו בן המלך האמת שהוא האדם של הבהמות), היה משמש עם עבדו הנ"ל פכל אשר היה צריך, וחרה להעבד מאד, על אשר נמכר לעבד בשביל שעה אחת שהיה צריך לחם לאכל, פי עתה יש להם מה לאכל, ורק בשביל שעה אחת-יהיה עבד עולם, כי כשאדם נופל לקטנות המוחין, נדמה לו כאילו אבד תקוותו, ולא יהיה לו פרנסה רק אם ימכור את עצמו לאחרים, ומפחד שלא יהיה לו מה לאכול, ובאמת הכל נמשך רק מבחינת העבודות שבו, שהוא בחינת בן השפחה, ולכן נדמה לו שצריך להיות עבד לאחרים, אבל מי שנשמתו בא מן הקדושה, והוא בן המלך, יודע ברור שאינו צריך להיות עבד לאף אחד רק להקדוש ברוך הוא לבד, וכמו שכתוב (ויקרא כ"ה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו', ואין לו למכור את עצמו לבשר ודם חס ושלום, ואף אם פרנסתו דחוקה לעת עתה, אין לו לאבד את עצמו, רק להחזיק מעמד ולהתפלל אליו יתברך שיוציאו מדחקותו, אבל לא למכור את עצמו לאחרים בשביל חיי שעה אחת, כי לפעמים בשביל תענוג של

רבע שעה, האדם יכול לאבד את העולם הזה ואת העולם הבא חס ושלום (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ק"ח), ולכן מי שמוכר עצמו לאחרים ורוצה לישאר עבד לבשר ודם, מרצעין את אזנו במרצע (שמות כ"א), ואמרו על זה חכמינו הקדושים (קידושין כ"ב:) האוזן ששמע על הר סיני, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו', והלך ומכר עצמו לאחרים ירצע את אזנו, אבל מי שיש לו דעת ושכל דקדושה אף פעם לא ימכור את עצמו לאחרים, רק כל גיאותו ותפארתו שזוכה להיות עבד ה'.

והיה מתאנח וגונח: איך באתי למדה כזו, להיות עבד, שאל לו: (הינו בן המלך האמת שהוא האדון שלו שאל אותו) ובאיזה גדלה היית, שאמת מתאנח על שבאת למדה זו? השיב לו וספר לו, איך שהוא היה מלך, והיו מרננים עליו שנחלף וכו' פנ"ל (פי באמת זה האדם של הסוס-הוא הוא המלך הנ"ל אשר באמת הוא בן השפחה פנ"ל), וגרש את חברו פנ"ל, ופעם אחת בא על דעתו שלא טוב עשה ונתחרט וכו' והיו באים עליו חרטות תמיד על המעשה הרעה והעולה הגדולה שעשה נגד חברו, כי אפילו בן אדם שעשה כמה עוולות נגד חברו, סוף כל סוף מתחיל אצלו היושר, והוא מתחרט על מה שעשה, רק אצל אחד מתחיל היושר מיד, שמיד שעושה עוולה נגד חברו, הוא מתחרט עליו ומבקש מחילתו, ואצל השני היושר מתחיל רק אחר שעשה הרבה עוולות, אבל סוף כל סוף ההכרח שהיושר יתגלה (שיחות הר"ן סי' ע"ח).

פעם אחת חלם לו, שהתקון שלו הוא, שישליך את המלוכה, וילך למקום שענינו ישאף אותו, ובזה יתקן חטאו, ולא רצה לעשות כזאת, אך היו מבלבלין אותו תמיד חלומות הללו, שיעשה פנ"ל, עד שנגמר בדעתו, שיעשה כך, והשליך את המלוכה, והלך באשר הלך, עד שבא לכאן, ועתה יהיה עבד, כי כל פגמו של האדם כשנכנס בו גיאות וישות, ואומר אנא אמלך, שרוצה להיות מלך ומושל, ולשלוט על אנשים, ואז הולך לו הכל שלא כסדר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ב), אבל מיד שאדם מבטל את עצמו ועושה את עצמו בבחינת מ"ה, אזי הכל הולך לו כסדר, ויש לו שלום עם כל אדם.

וזה שמע את כל זה ושתק (הינו זה הפן מלך האמת, שהוא האדם של הבהמות, שמע כל זה שספר לו האדם של הסוס, שהוא עכשו עבדו ושתק) ואמר: אראה ואתישב איך לנהג עם זה, כי זהו סימן של חכם, ששותק ואינו נבהל להשיב, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות פרק ג' משנה י"ג) סייג לחכמה שתיקה, כי על פי רוב בוער באדם מדת הקנאה והנקמה, ומיד שמוצא חבירו שעשה לו רע, רוצה לנקום בו, ולהעמיד אותו על מקומו, אבל החכם מתיישב בדעתו היטיב היטיב, ואינו נבהל להשיב, ואז זוכה ליישוב הדעת אמיתי, ולקבל שכל ודעת מהקדוש ברוך הוא איך להתנהג עם שונאיו, ולבסוף עולה ומתגבר על כולם.

בלילה בא האדם היער הנ"ל ונתן להם לאכל ולשתות, כי האיש היער שהוא הצדיק האמת, נותן לכל מקורביו לאכול ולשתות, היינו לאכול לחמה של תורה, ולשתות שתיה של תפילה, וכמו שפעם התבטא רביז"ל ואמר (שיחות הר"ן סי' כ"ג), אשרי מי שזוכה לאכול כמה פרקים משניות ולשתות אחר כך איזה מזמורי תהלים ולהתלבש באיזה מצוות, כי זהו עיקר אכילתו ושתייתו של אדם, בבחינת (דברים ח') כי לא על הלחם לבד יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, היינו שעיקר חיותו של אדם הוא על כל מוצא פי ה', על מה שמוציא מפיו דיבורי תורה ותפילה, בבחינת (משלי ד') חיים הם למוציאיהם, ואמרו חכמינו הקדושים (עירובין ג"ד). למוציאיהם בפה.

ולנו שם, כי אשרי הזוכה ללון מתוך דברי תורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י"ד). כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות, שנאמר (משלי י"ט) ושבע ילן בל יפקד רע.

לפנות בקר שמעו קול החוכא הגדולה מאד פנ"ל, עד שפל האילנות היו רועשים ומזדעזעים פנ"ל, והסיתו (הינו העבד הסית את בן המלך האמת, שהוא אדונו), לשאל את אדם היער מה זאת, כי בן המלך לא היה לו עזות לשאול את הצדיק מהו קול החוכא, כי היה שורש נפשו בקדושה, ונטבע בטבעו לקבל כל דבר באמונה פשוטה, ולא לשאול שאלות וקושיות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (הגיגה ו"א): כל המסתכל בארבעה דברים רתוי לו כאילו לא בא לעולם, מה למטה מה למעלה מה לפניו מה לאחור וכו', אבל בן השפחה שלא היה שורש נפשו בקדושה, הסית אותו לשאול את הצדיק, אפילו דברים שנראים יותר גבוהים מהשגתו.

ושאלו: מה קול החוכא הגדולה הזאת סמוך לבקר? השיב לו: זהו חוכא, שהיום שוחק מן הלילה, שהלילה שואלת את היום: מדוע פשאתה בא, אין לי שם? ואזי היום שוחק, ועושה חוכא גדולה, ואחר-כך נעשה יום; וזהו קול החוכא הנ"ל ונפלא בעיניו, פי זהו ענין פלא, שהיום שוחק מן הלילה, כי ביום שולטת השמש ובלילה הלבנה, ובתחילת הבריאה, היתה אור הלבנה כאור החמה, ושניהם שלטו ביחד, אבל מחמת שהלבנה קיטרגה ואמרה, אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, לכן אמר לה הקדוש ברוך הוא, לכי מעטי את עצמך, ואז נקטן אורה, ואינה שולטת רק בחשכת לילה, ומיד שנעשה יום אין לה שליטה כלל, והלימוד הוא, כשאדם מבטל את עצמו לגמרי, יש מספיק מקום לכולם, ואין אחד מפריע להשני כלל, אבל מיד שאדם מחפש איזה כבוד וגדולה, אזי נדמה לו שהשני נכנס לתחומו, ואז עגשו שהוא נעשה קטן, וחבירו במקומו עומד, וזה היה אצל קיטרוג הלבנה, שמיד שאמרה שאי אפשר לשניהם להשתמש בכתר אחד, נתמעט אורה, וכשבא השמש, אין לה שום שליטה כלל, והיא מתבטלת לגמרי מפני אור השמש, המאיר לכולם כאחד, ואינו מפחד שיחסר אורה כלל, ולכן השמש צוחק בקול גדול מהלבנה, כי מזה גופא שהלבנה שואלת, "למה אין לי שם?" זה מורה שעדיין יש לה ישות, ולכן מחמת זה גופא היא מתבטלת לגמרי נגדו, כי מי שיש לו ישות מוכרח להתבטל לפני מי שגדול ממנו.

וכן הוא אצל בני אדם, שמיד שנדמה לאחד שהשני מפריע לו לגדולתו, וחושב בדעתו שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, אזי הוא נעגש, ונעשה קטן, ואין לו שום שם כלל, ובאמת לאמיתו, וכי איזה שם צריך להיות לאדם בזה העולם? הלא כל כיסופו ורצונו צריך להיות רק לגלות ולפרסם שמו יתברך בכל העולם כולו, והשם שלו אינו צריך להיות חשוב כלל, אדרבה, הצדיקים הגדולים

מוסרים את שמם לגמרי על קדושת שמו יתברך, ולא איכפת להם כלל שיהיה להם שם בעולם, ולפעמים השם שלהם ללעג ולקלס בעיני בני אדם, אבל על ידי זה הם ממתיקים הדינים מעל נשמות ישראל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"ט), ולכן מיד שאדם שואל "למה אין לי שם?", ורוצה שיהיה לו ישות ומציאות בעולם, בוודאי הוא מתבטל לגמרי מפני אור הגדול של הצדיק, והאור צוחק ממנו, כי הישות שלו הוא גופא מה שמבטל אותו.

וזהו המבואר בפרשת בהעלותך, בשעה שרץ הנער ואמר למשה רבינו (במדבר י"א) אלדד ומידד מתנבאים במחנה, אמר יהושע, אדני משה כלאם, ואזי אמר לו משה רבינו, ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם, כי חכמינו הקדושים אומרים (בבא בתרא ע"ה). פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, כי משה רבינו האיר לכולם כמו אור השמש, ולא פחד שיחסיר מאורו כלום, וכמו שכתוב בשעת סמיכת הזקנים, (במדבר י"א) ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם, ופירש"י, כמדליק נר מנר ואין הראשון חסר כלום, אבל יהושע שהוא כפני לבנה, קיטרג ואמר, אלדד ומידד מתנבאים במחנה, כאילו איך מגיע להם נבואה כזו, ועל זה אמר לו משה רבינו עליו השלום, ומי יתן את כל עם ה' נביאים וגו', כי משה רבינו רצה לראות גדולה אצל כולם, ולא פחד שיחסר השם שלו כלל, וזהו עוצם גדולתו ומעלתו של משה רבינו, שהיה בטל ומבוטל בעיני עצמו לגמרי, ורצה לראות רק הטובה אצל כל נשמות ישראל, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים לצדיקים אמיתים, ולקבל מהם אורם הגדול, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת בהעלותך ה'תש"ם

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רי"ט, המדבר מן הקדושה של הבית המקדש, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, בצע אמרתו (איכה ב), 'בזע פורפירא דילה', (מדרש שם) פי בודאי אין הבית-המקדש יכול לסבל פבודו וגאותו

יתברך, כמו שכתוב (מלכים-א ח): "הנה השמים ושמי השמים לא יכלפוך אף פי הבית הזה" וכו', רק מחמת אהבת ישראל צמצם והלביש את גאותו פדי להשרות שכינתו בבית-המקדש פדי לגלות מלכותו, וזה בחינת (תהלים צ"ג): "ה' מלך גאות לבש", שפכיכול בשביל לגלות מלכותו, הלביש וצמצם את גאות שלו, פדי שנוכל לסבל קבלת על מלכותו עלינו, אבל פשישראל חטאו לפניו אזי פכיכול הראה וגלה השם יתברך את גאותו וגאוונו, ולא רצה להלבישו ולצמצמו עוד, וממילא נחרב הבית-המקדש, פי לא היה יכול לסבלו פנ"ל, וזה "בצע אמרתו" 'בזע פורפירא דילה', שקרע את הלבוש שלו, הינו שקרע את הלבוש והצמצום הנ"ל בחינת "גאות לבש" הנ"ל, וממילא נחרב הבית-המקדש, פי מאחר שקרע ובטל את הצמצום והלבוש, שוב אין הבית-המקדש יכול לסבל גאותו וגאוונו, פי "הן השמים ושמי השמים לא יכלפוך" פנ"ל:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה ירמיהו הנביא מקונן באיכה על חורבן בית המקדש, ואומר (איכה ב') "בצע אמרתו", ואומרים על זה חכמינו הקדושים (איכה רבה) בזע פורפירא דילה, שהקדוש ברוך הוא קרע המלבוש שלו כביכול, ולכאורה איך זה שייך לחורבן בית המקדש? ומגלה על זה רביז"ל גוראות נפלאות, ואיך הענין הזה שייך לכל אדם בכל זמן, כי הנה הקדוש ברוך הוא מתגלה לכל אחד ואחד כפי מוחו וכפי השגתו, דרך צמצומים ולבושים, כדי שיהיה האדם יכול להשיג השגות אלקותו יתברך, כי כפי גדולתו יתברך, לא היה שייך לשום בריה להשיג השגות אלקות, כי ריבוי האור גורם כיבוי הנר, ומעומק המושג לא היו משיגים כלום, וכמו האור הגדול מעוור את העינים לגמרי, ולכן הקדוש ברוך הוא צימצם את אורו הגדול דרך לבושים, היינו שעובר על האדם קטנות ירדות ונפילות, והוא יתברך מבקש שימצאו אותו שם, היינו שימצאו את כבודו יתברך בכל מה שעובר עליו בחיים, ולהבין איך שהקדוש ברוך הוא גנוז בכל פרט של הבריאה ואין שום דבר הפקר כלל, כי אין שום תנועה קלה בלתי השגחתו יתברך הפרטי פרטית, רק מתחילה נדמה לאדם שצריך להשיג השגות אלקות, במדריגות גבוהות ורמות, ולהיות מופרש ומובדל מן העולם הזה לגמרי, אבל אחר כך רואה שכל זה ריבוי אור, כי לא כל אדם יכול להחזיק מעמד להיות מופרש ומובדל מן העולם, כי הלא בהכרח שיהיה לו שייכות עם אנשי העולם, ולהתחתן ולהנהיג בית עם אשה ובנים, ואם לא יוריד עצמו אליהם, הרי לבסוף יפול באין סומך, ולא ישאר לו שום דבר כלל, ולכן כשאדם מתחיל למצוא אלקותו יתברך בכל מה שעובר עליו בחיים, ומוצא רצונו יתברך בכל פרט ופרט של חיי יום יום שלו, אזי אור השם יתברך

מתחיל להתצמצם אצלו דרך מלבושים, והוא משיג אור נערב ונפלא מאד בכל מה שהוא עושה.

ומסביר רביז"ל, שכך הוא בענין קדושת בית המקדש, שבוודאי אין מקום שיכול לסבול עוצם קדושתו יתברך, רק הקדוש ברוך הוא כביכול צמצם עצמו בתוך הבית המקדש, עד שכל אחד ואחד הבא לשם יכול להמשיך על עצמו אורו יתברך, והכל בדרך לבושים וצמצומים, היינו על ידי עבודת הקרבנות, והכהנים, והכלים של הבית המקדש וכו', כי על ידי כולם היה נמשך על האדם קדושה נוראה, והיה יוצא משם עם הארה גדולה ועצומה מאד, עד שאפילו אם הטא באיזה הטא ועוון, ונחשך אצלו האור, אחר שהביא קרבנותיו והתוודה, היה נהפך לאיש אחר לגמרי, והתחיל אורו יתברך שוב להאיר אצלו, אבל בשעה שראה הקדוש ברוך הוא שאין ראויים לאותו קדושה, כי ריבוי עונותיהם מנעו הטוב מהם, אז קרע והוריד הלבוש והצמצום הזה, בבחינת בצע אמרתו, בזע פורפירא דיליה, ונתגלה האור במילואה, שגם שבירת הכלים ועוורן עינים, וכבר לא ראו כלום, ומזה נעשה החורבן, והעבודה שלנו בכל דור ודור הוא לעסוק בבנין בית המקדש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ג) כל מי שיש בו דיעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, היינו לצמצם האור של השם יתברך אצלינו, ולמצוא אלקותו יתברך בכל פרט ופרט של החיים שלנו, הן במדת הרחמים והן במדת הדין, שזהו נקרא דעת אמיתו, האחדות בין חסד וגבורה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד'), ואז חוזר אורו יתברך להאיר אצלינו, ואנחנו זוכים להרגיש נועם ודביקות עצום בכל החיים שלנו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכמו שהוא בענין קדושת בית המקדש, כן הוא בענין קדושת הצדיק, שבשעה שהאדם רוצה להתקרב אל הצדיק בהתקרבות אמיתו, ולהשיג את אורו הגדול, אזי הצדיק מלביש עצמו לפניו, ומוריד עצמו אליו, ועל ידי זה האדם זוכה להבין קצת מאורו הגדול, אבל אם ההתקרבות של האדם אינו עם אמת, ויש לו נגיעות עצמיות בהתקרבותו אל הצדיק, אזי הצדיק מגלה את אורו לפניו בכל תקפו, ואז נתעוורים עיניו רחמנא ליצלן ואינו רואה כלום, ומחמת זה אנחנו מוצאים שקשה מאד להתקרב אל רביז"ל בכלל, ואל צדיקים אמיתיים שבדור בפרט, וזעירין אינן מאד שיש להם השגה באורו של רביז"ל, וכמו שכותב ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל במכתב, "כפי הנראה לי, אין לרוב אנשי שלומינו השגה ברביז"ל", כי לא בקל האדם זוכה להתקרב אל צדיקים אמיתיים, וצריך מסירת נפש ממש, לזרוק את שכל עצמו לגמרי ולקבל את דברי הצדיק על כל אשר יאמר כי הוא זה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קכ"ג), כי באמת כל העולם כולו מלא עם אור אלקותו יתברך, וכן כל העולם

כולו מלא עם אור הצדיק, רק היד הקטנה מסתיר כל זה, וכמו שמביא רביז"ל בשם הבעל שם טוב הקדוש (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קל"ג), שאמר, אוי ואבוי, כי העולם מלא מאורות וסודות נפלאים ונוראים, והיד הקטנה עומדת בפני העינים, ומעכבת מלראות אורות גדולים עיין שם, ופעם פירש אחד מאנשי שלומינו את ענין "היד הקטנה" שמזכיר רביז"ל, היינו תנועת היד הקטנה של המתלוצצים מדברי צדיקים, ועושיין תנועה קלה וקטנה עם היד שלהם דרך ביטול, ובזה מקררים אנשים מלהתקרב אל הצדיק, וכן מזכיר רביז"ל בתורה הנ"ל ענין "המטבע הקטנה", שמסתיר בפני העינים אפילו הר גדול, וזה רמז לתאוות ממון, שמיד שאדם משים עיקר ראשו ומגמתו ברדיפה אחר הממון, להשיג "המטבע הקטנה", אזי כבר קשה מאד לראות האור של הצדיק, אבל כשאדם מוסר את נפשו להתקרב אל הצדיק באמת, אז הצדיק מצמצם אורו הגדול לפניו, וזוכה לקבל ממנו חיים טובים באמת.

וממשיך מוהרנ"ת ז"ל, עוד שמעתי בשמו לענין הנ"ל, שהלביש וצמצם את גאותו כדי לגלות מלכותו, שהזכיר אז מה שאמר ביום שלפניו, והענין, שיראָה בחינת מלכות הוא בחינת הכנעה, וזה שפתוב (דברים י): 'מה ה' אלקיך שואל מעמך פי אם ליראָה', שהשם יתברך מקטין את עצמו פביכול ושואל מהם יראָה, פי שואל מעמך, הוא בחינת הכנעה ושפלות, פמו השואל ומבקש מחברו, כי יראה הוא בחינת מלכות, כמו שכתוב (אבות פרק ג'): 'אלמלא מוראָה של מלכות': ומלכות הוא בחינת עני והכנעה, פי 'אין מלך בלא עם', שזהו בחינת 'עניות דלית לה מגרמה פלום': הינו שמדת המלכות אין לה מצד עצמה פלום, פי אם על-ידי העולם נתגלה מדת המלכות, פי 'אין מלך בלא עם', נמצא שמדת המלכות שהיא בחינת יראָה, היא בחינת עני והכנעה, ועל-כן בשעת מתן תורה שרצה השם יתברך לגלות מלכותו ויראָתו, הכניע את עצמו השם יתברך לישראל פביכול, ובקש מהם שיקבלו מלכותו והבטיח להם פמה הבטחות, פמו שפתוב (שמות יט): 'ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש' וכו', שפל אלו ההבטחות הם בחינת הכנעה, וכל זה היה בשביל לגלות מלכותו ויראָתו, פמו שפתוב (שם כ): 'ובעבור תהיה יראָתו על פניכם' וכו', פי פל זה היה בשביל היראָה שהיא בחינת מלכות פנ"ל, פי השם יתברך מקטין את עצמו בשביל לגלות מלכותו פנ"ל, וזהו: 'ה' מלך גאות לבש', 'ה' מלך' הינו פשרצה השם יתברך לגלות מלכותו אזי 'גאות לבש', שהלביש וצמצם את גאותו והקטין את עצמו פביכול פנ"ל וכו':

עוד מעין הנ"ל, שמעתי בשמו, שאמר על פסוק (ירמיה כ"ג): "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו", פי פשהאדם מקטין את עצמו, אז השם יתברך גם פן מקטין את עצמו, אבל פשהאדם מתגאה ומתגדל, אזי השם יתברך גם-פן מראה גאותו וגדלו, וזהו: "אם יסתר איש במסתרים", שפשהאדם מקטין ומסתיר את עצמו במסתרים, דהינו שמסתיר ומעלים ומקטין את עצמו בענוה ושפלות, אזי "ואני לא אראנו", שאני גם-פן מראה עצמי אליו בבחינת "לא" שהוא בחינת אין ואפס בחינת ענוה ושפלות, וכנ"ל: עד כאן לשון רבינו"ל:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זהו עיקר מדריגת האדם בזה העולם, שיגיע אל מדת האין והאפס לגמרי, עד שלא יהיה לו שום מציאות בפני עצמו כלל, רק כל החיים שלו יהיה בשביל כבודו יתברך לבד, ואז כביכול גם השם יתברך מקטין את עצמו לפניו, ומגלה לו עצם גילוי אלקותו יתברך באופן שיכול לקבלו, בבחינת (ירמיה כ"ג) "אם יסתר איש במסתרים", אם האדם יקטין וישפיל עצמו בהחבא ובמסתרים, בביטול ובהכנעה אמיתי לפניו יתברך, אזי "ואני לא אראנו", שגם השם יתברך כביכול יתראה אליו בבחינת "לא", היינו בבחינת ענוה ושפלות, ואז יזכה האדם להמשיך על עצמו עוצם גילוי אלקותו יתברך, וכן אמר רבינו"ל (שיחות הר"ן סי' קל"ו) על הפסוק (ישעיה ו') מלא כל הארץ כבודו, אם האדם הוא בבחינת "לא", אזי "כל הארץ כבודו" הוא מוצא אלקותו יתברך בכל הארץ ממש, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, רק האדם מחמת גיאותו וישותו אינו זוכה לראות אותו, ונדמה לו כאילו יש דברים אחרים המסתירים אלקותו יתברך, אבל מיד שאדם זוכה להגיע אל בחינת "לא", היינו אין ואפס לגמרי, אז נתוודע לו ש"כל הארץ כבודו" ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואפילו שיעמדו כל העולם כולו כנגדו, ואפילו שידברו כולם עליו כל דבר אסור, לא איכפת לו כלל, כי הוא נכלל לגמרי בו יתברך, ועושה מכל דבריהם צירופים קדושים של שבה והלל להשם יתברך, ואינו מסתכל על כבוד עצמו כלל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ה), ולכן אשרי מי שזוכה לבטל את עצמו לגמרי לפניו יתברך, ובעיקר על ידי תפלה והתבודדות, כי אי אפשר להגיע אל ביטול אמיתי לפניו יתברך כי אם על ידי התבודדות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ב), שייחד לעצמו מקום מיוחד, שהוא פנוי מבני אדם, וילך לשם לפרש כל שיחתו לפניו יתברך בפרטי פרטיות, כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, וירבה בזה ימים ושנים, עד שיזכה לבטל את עצמו לגמרי, ואז יזכה שיאיר עליו מלך הכבוד, שהקדוש ברוך הוא יצמצם את אור אלקותו עליו כפי מוחו כוחו, ויזכה לעלות ולהתדבק בו יתברך באמת, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי מצינו בפרשת השבוע איך שדיברו מרים ואהרן במשה, ואחר כך התורה הקדושה מעידה (במדבר י"ב) והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ויש להבין מהו הקשר והשייכות בין שני דברים אלו, שדייקא אחר שדיברו על משה רבינו, התורה מעידה על ענוותנותו הגדולה, אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי עיקר מעלת האדם נמדד כפי הביטול שזוכה לבטל את עצמו לפניו יתברך, ולהיות שפל וסבלן, כי על ידי זה מתגלה אליו אלקותו יתברך בתכלית מדריגה העליונה, וזה היה עוצם מעלת משה רבינו עליו השלום שזכה לזה בתכלית השלימות, כי היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ולכן לא נגע בו כלל כל מה שדיברו עליו, אדרבה היה נכלל בו יתברך יותר ויותר עד שזכה לגילוי אלקותו יתברך בתכלית מדריגה עליונה, בבחינת (ש) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת הוי"ה יביט ונו', כי כפי שאדם זוכה לבטל את עצמו לפניו יתברך, כן מתגלה עליו מלך הכבוד, והשם יתברך יזכינו להגיע אל ביטול אמיתי לפניו יתברך, ולעלות מעלה מעלה אל שרשינו העליון, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

